

FOTO: DANIEL SVEDLUND

Målbild efter föryngringsavverkning

Lämningarna hålls fria från kör- och markskador och fria från ris och större träd som kan skada lämningen. Rätt placerade kulturstubbar!

Kolningsanläggning

Kolningsanläggningar är rester efter framställning av träkol som var en viktig råvara vid metallframställning och smide. Lämningarna kan ha olika form och struktur, bland annat beroende på kolningens omfattning. De äldsta kan vara över 2000 år gamla (kolningsgropar) och de yngsta (kolbottnar) uppkomna fram på 1900-talets mitt. En koncentration med många lämningar visar kolningens ekonomiska betydelse för området.

Hur ser de ut

Kolbotten: Rund (resmila) eller kvadratisk till rektangulär (liggmila) förhöjning av marken, bestående av främst kolrester (stybb), 5-25 m i bredd. Ytterkanten bildar oftast en dikesliknande fördjupning (stybbgrop), alternativt terrassering eller vall. Inte sällan avviker markvegetationen eller trädskiktet på lämningen från omgivningen.

Var är de placerade

Kolningsanläggningar kan återfinnas i skogsbygderna i hela landet och på olika marktper, dock sällan på blockrik eller blöt mark samt på skarpa höjdlägen.

Signalfunktion – Vad kan jag hitta mer

Kolningsanläggningar förekommer ofta i grupper, i synnerhet i mellersta Sverige. I närheten återfinns ibland rester efter en kolarkoja där spisaröset oftast är det som syns. Ibland finner man också förhöjningar med kolrester efter avstjälpnings-/lastplatser, samt vattentag och stenrensade arbetsytor. Intill kolningsgropar kan även rester efter järnframställning finnas, tex enkla blästerugnar av natursten.

Målbild	Kolarkojgrund och andra tillhörande lämningstyper	Enstaka kolbottnar	Flera kolbottnar, mer eller mindre yttäckande
Förröjning	Kolarkojgrund och andra tillhörande lämningstyper hålls fria från träd och ris.	Vid föryngringsavverkning: Små träd/ungskog på kolbottnar kan kvarlämnas men tas bort om de utgör risk för att skada kolbotten vid eventuell framtida omkullblåsning (gäller i synnerhet områden där hög tillväxt och stormrisk är stor).	
Föryngringsavverkning	Kolarkojgrund och andra tillhörande lämningstyper hålls fria från träd och ris.	Alla träd huggs bort och riset avlägsnas. Små träd/ungskog kan kvarlämnas (se ovan). På stora kolbottnar görs eventuell körning inom lämningen (vid behov) på risat underlag, som ett instick där ytterkanten/vallen är som sämst bevarad. Undvik genomkörning. Avlägsna om möjligt risbädden från vallar och stybbgropar om detta kan ske utan att skador uppstår.	
Kulturstubbar	Lämningen markeras med lämpligt antal kulturstubbar. Dessa placeras 2-5 m utanför lämningen eller där lämpliga träd finns.		
Markberedning och Plantering	Ingen markberedning och plantering sker inom 2-5 meter från lämningen.	Ingen markberedning. Efter konsultation (dialog) med Skogsstyrelsen kan plantering ske uppe på den platta ytan. Ingen plantering i strukturer såsom stybbgropar och vallar.	
Röjning och Gallring	Kolarkojgrund och andra tillhörande lämningstyper hålls fria från träd och ris.	Röjning och gallring kan utföras på kolbotten. Vid behov av körning gäller samma regler som vid föryngringsavverkning. Undvik om möjligt nedrisning av synliga strukturer, t ex ytterkanten (vallarna).	

För mer information om hur du arbetar med forn- och kulturlämningar: Branschgemensamma riktlinjer är framtagna av skogsbruket och Skogforsk. Gå in på: www.skogforsk.se för att läsa mer.

! OBS. Fornlämningsklassade lämningar behandlas enligt länsstyrelsens beslut!

